

ЭКАЛАГІЧНАЯ ВУЧЭБНАЯ ДЫСЦЫПЛІНА Ё ПАДРЫХТОЎЦЫ ІНЖЫНЕРНА-КАМАНДНЫХ КАДРАЎ ДЛЯ СЛУЖБ ЗАБЕСПЯЧЭННЯ ПРАМЫСЛОВАЙ І ПАЖАРНАЙ БЯСПЕКІ

А.В. ФРАЛОЎ

*Камандна-інжынерны інстытут МНС Рэспублікі Беларусь
вул. Машынабудаўнікоў, 25, г. Мінск, 220118, Рэспубліка Беларусь
Alexander_n@km.ru*

У Камандна-інжынерным інстытуце МНС Рэспублікі Беларусь склалася практыка выкладання дысцыпліны “Экалагічная бяспека” ў якасці адной з базавых для прафесійнай падрыхтоўкі інжынерна-камандных кадраў для органаў і служб прамысловай і пажарнай бяспекі. Накаплены вопыт можа быць скарыстаны для прафесійна значнай экалагічнай адукацыі навучэнцаў у іншых тэхнічных ВНУ краіны.

Ключавыя словы: экалагічная адукацыя, экалагічная бяспека, прафесійныя кампетэнцыі.

Апошнім часам у тэхнічных ВНУ краіны назіраецца тэндэнцыя адыходу ад ранейшага выкладання самастойных экалагічных дысцыплін ды замест гэтага пашырэнне практыкі ўключэння выбраных экалагічных пытанняў у іншыя, часам нават новаствораныя агульнаадукацыйныя дысцыпліны. Гэта падаецца нам небяспрэчным і не дастаткова апраўданым менавіта з пункту гледжання цяперашніх задач узмацнення практыка-арыентаванасці агульнаадукацыйнай падрыхтоўкі будучых тэхнічных спецыялістаў. На наш погляд, прадукцыйнай і мэтазгоднай часам магла б з’явіцца трансфармацыя некаторых з ранейшых агульнаэкалагічных дысцыплін у прафесійна скіраваны курс “Экалагічная бяспека” з адпаведным яго змястоўным напаяўненнем.

Практыка выкладання дысцыпліны “Экалагічная бяспека” ў якасці базавай для прафесійнай і, у тым ліку, той прафесійна-экалагічнай падрыхтоўкі, што вядзецца ў рамках шэрагу спецыяльных вучэбных курсаў, на наш погляд, паспяхова сцвердзілася і апраўдана захоўваецца ў сістэме навучання будучых інжынерна-камандных кадраў для органаў і служб забеспячэння пажарнай і прамысловай бяспекі ў Камандна-інжынерным інстытуце МНС Рэспублікі Беларусь.

Згодна з Канцэпцыяй нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, зацверджанай Указам Прэзідэнта краіны 9 лістапада 2010 г., экалагічная бяспека з’яўляецца складавай часткай нацыянальнай бяспекі Беларусі. Менавіта на забеспячэнне экалагічнай бяспекі зараз арыентуецца ў краіне прыродаахоўная дзейнасць як дзяржаўных органаў і служб, так і суб’ектаў гаспадарання – вытворчых прадпрыемстваў. З прадметным вырашэннем пэўных задач падтрымання і ўмацавання стану экалагічнай бяспекі ў цяперашні час таксама непасрэдна спалучана дзейная практыка папярэджвання і ліквідацыі надзвычайных сітуацый як прыроднага, так і антрапагеннага, у тым ліку тэхнагеннага характару. Аднак жа тое азначэнне экалагічнай бяспекі, якое зараз выкарыстоўваецца ў заканадаўстве краіны, на нашу думку, патрабуе развіцця і ўдасканалвання [1]. Фарміруючы адпаведную вучэбную дысцыпліну, мы палічылі апраўданым і мэтазгодным для вучэбных мэт даваць гэтаму паняццю некалькі больш дакладнае і змястоўнае напаяўненне – як стан абароненасці жыцця і здароўя людзей, інтарэсаў грамадства і дзяржавы, а таксама ўласна прыроды ад рэальных і патэнцыяльных пагроз, абумоўленых антрапагенным уздзеяннем на прыроднае асяроддзе альбо яго натуральнымі зменамі, у тым ліку магчымага экстрэмальнага характару.

Зыходзячы з сэнсавага зместу абранай для выкладання экалагічнай дысцыпліны, мы выначылі тыя акадэмічныя, сацыяльна-асобасныя і прафесійныя кампетэнцыі, якія прызначана і павінна фарміраваць у навучэнцаў нашай ВНУ яе вывучэнне [2]. У шэразе прафесійных важнейшае месца пры гэтым мы адводзім уменням знаходзіць і скарыстоўваць у наступнай прафесійнай практыцы экалагічна значную інфармацыю, сістэмна аналізаваць прафесійныя пытанні і ўлічваць пры прыняцці службовых рашэнняў як сацыяльна-эканамічныя, так і экалагічныя наступствы іх рэалізацыі.

Мэту выкладання дысцыпліны “Экалагічная бяспека” ў Камандна-інжынерным інстытуце МНС мы лічым неабходным акрэсліваць як фарміраванне ў навучэнцаў тэарэтыка-метадалагічнага базісу для станаўлення і развіцця прафесійнай экалагічнай культуры і іх падрыхтоўку да ўсвядомленай, навукова абгрунтаванай і пісьменнай дзейнасці па вырашэнні задач мінімізацыі негатыўнага для прыроды і небяспечнага для чалавека ўздзеяння на навакольнае асяроддзе ў практыцы папярэджвання і ліквідацыі надзвычайных сітуацый, забеспячэння бяспечнага функцыянавання прамысловых вытворчасцяў. А адной з найбольш значных задач, што стаяць пры гэтым перад вучэбнай дысцыплінай, зыходзячы з акрэсленай мэты яе выкладання, нам бачыцца набыццё будучымі спецыялістамі ў галіне папярэджвання і ліквідацыі надзвычайных сітуацый неабходных ведаў для пісьменнага выканання імі ў наступнай прафесійнай дзейнасці прыродаахоўнай прапагандысцкай і выхаваўчай работы з насельніцтвам і закладанне ў іх асноў патрэбных для таго навыкаў. Адпаведнае выніковае патрабаванне разглядаецца намі як адно з галоўных да засваення дысцыпліны навучэнцамі. Нацэльванне на яго надае дысцыпліне істотны элемент уласна прафесійнага характару.

Вучэбны матэрыял дысцыпліны мы згрупавалі ў два тэматычныя блокі, якім далі азначэнні “Асновы экалогіі і тэхналагічныя аспекты забеспячэння экалагічнай бяспекі” і “Арганізацыйна-прававыя асновы забеспячэння экалагічнай бяспекі”. У першым блоку мы аб’ядноўваем канцэптальныя пытанні агульнай экалогіі і тэматыку сучаснага змянення прыроднага асяроддзя. Тут жа разглядаюцца і канкрэтныя тэхналогіі магчымых як прадухілення, так і невілявання пагражальных для экалагічнай бяспекі вынікаў уплыву жыццядзейнасці грамадства на прыроду, а таксама цяперашняя практыка і перспектывы іх рэалізацыі. Да другога з названых блокаў мы аднеслі некаторыя агульнатэарэтычныя пытанні ўзаемадзеяння чалавека і прыроды, у тым ліку тэматыку экалагічнай палітыкі грамадства. Тут навучэнцы ўзбройваюцца ведамі пра экалагічную палітыку беларускай дзяржавы і пра сістэму яе рэалізацыі ў краіне праз дзейныя механізмы кіравання экалагічнай сферай жыцця беларускага грамадства, пра прымяняльны для таго інструментар і спосабы забеспячэння кіраўніцкай дзейнасці. Поруч з гэтым яны азнаёмліваюцца з роляй і функцыяй органаў МНС у вырашэнні задач аховы прыроды і забеспячэння экалагічнай бяспекі. Гэтакія пабудова вучэбнай дысцыпліны дазваляе скампанаваць і выкласці яе матэрыял лагічна і робіць яго, на нашу думку, найбольш зручным для якаснага засваення.

Ужытыя намі канцэптальныя падыходы да інтэгравання ў навучанне экалагічнай дысцыпліны, як нам падаецца, могуць быць адпаведна адаптаваны і скарыстаны для прафесійна значнай экалагічнай адукацыі навучэнцаў у іншых тэхнічных ВНУ краіны.

Спіс літаратуры

1. *Фролов А. В.* Сб. тез. докл. Междунар. НПК «Инновационные технологии защиты от чрезвычайных ситуаций». Минск, 26-27 сентября 2013. С. 211.
2. *Фролов А. В.* Сб. тез. докл. VI Междунар. НПК «Чрезвычайные ситуации: предупреждение и ликвидация». Минск, 8-9 июня 2011. Т. 2. С. 301-303.